

## ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา: ศึกษากรณีศาลอาญาดลิ่งชั้น

### The Problem of Using Electronic Monitoring with the Bail-in Criminal Case: Case Study of Taling Chan Criminal Court.

ปรีชาริน แดดอน<sup>1</sup>, และวรรณวิภา เมืองถ้ำ<sup>2</sup>

Preecharin Khaedorn<sup>1</sup>, and Wanwipa Muangtham<sup>2</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

<sup>2</sup>อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

<sup>1</sup>Master Student Faculty of Laws SukhothaiThammathirat Open University

<sup>2</sup>Lecturer from the Faculty of Law SukhothaiThammathirat Open University

Corresponding Author Email: preecharin\_kd@outlook.co.th

Received: 15 January 2021

Revised: 2 March 2021

Accepted: 5 March 2021

#### บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราว โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ และ 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในศาลอาญาดลิ่งชั้น ในกรณีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก และมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในศาลอาญาดลิ่งชั้น จำนวน 10 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัย และเอกสาร วรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ในประเทศนิวซีแลนด์และประเทศอังกฤษกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีอาญาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อตรวจสอบการเดินทางหรือจำกัดการเดินทาง โดยกำหนดไว้ว่า หากมีวิธีการหรือเงื่อนไขอื่นที่มีความเข้มงวดเพียงพอและศาลพิจารณาเห็นว่ามีความเหมาะสมก็ให้ใช้เงื่อนไขหรือวิธีการอื่นนั้นก่อน ซึ่งศาลจะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ต่อเมื่อศาลพิจารณาเห็นว่า หากไม่ใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ศาลจะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวสำหรับกฎหมายไทยกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม และ 2) ปัญหาความบกพร่องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และการติดตามควบคุมการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 2.1) ปัญหาข้อกฎหมายในการเรียกหลักประกันร่วมกับการขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) 2.2) ปัญหาความบกพร่องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และการติดตามควบคุมการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และ 2.3) ปัญหาความไม่ชัดเจนของการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวว่า พฤติการณ์เช่นใดที่ถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)

**คำสำคัญ:** อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM), การปล่อยชั่วคราว, คดีอาญา

#### Abstract

The purposes of this study were 1. To study the law relating to temporary release using electronic equipment both Thai and foreign laws; and 2. To study and analyze the problems that arise in the Taling Chan Criminal Court. In the case of applying for temporary release using electronic devices This is a qualitative research. The research tool is in-depth interviews. The target group was 10 judges and officers working in the

Taling Chan Criminal Court, who came from a specific selection. Then use the data collected from research tools and related literature documents for content analysis. The findings showed that 1) New Zealand and England require courts to order those accused of criminal offenses to use electronic devices (EMs) to verify travel or restrict travel. by stipulating that If there is another method or condition that is sufficiently strict and the court considers it appropriate, that other condition or method shall apply first. The court will use electronic equipment (EM) only when the court considers that If the device is not used The court shall not grant a temporary release for the Thai law stipulated in the Criminal Procedure Code, Section 108, paragraph three and 2) the problem of faulty electronic equipment. and monitoring of temporary emissions using electronic devices. There are three major problems: 2.1) the legal issue of collateral claim with electronic device (EM) temporary release; 2.2) Electronic device (EM) defect and electronic device temporary release control monitoring. (EM) and 2.3) the problem of unclear stipulations for provisional releases that Any circumstance that is considered the accused or defendant There is reason to believe to flee in the event that the accused or defendant is temporarily released using an electronic device (EM).

**Keywords:** Electronic Monitoring, Bail, Criminal Case

## บทนำ

“คุกมิไว้ซึ่งคนจน” เป็นคำพูดที่สังคมไทยกล่าวถึงมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันโดยกระแสสังคมส่วนใหญ่มองว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นคดีในชั้นตำรวจ พนักงานอัยการ หรือศาล เป็นกระบวนการยุติธรรมที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม กฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์และความน่าเชื่อถือจากสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลที่ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ว่า คนจนต้องถูกคุมขังในเรือนจำเนื่องจากบุคคลเหล่านั้นไม่มีเงินสดหรือหลักทรัพย์เพียงพอในการยื่นคำร้องขอประกันตัวต่อศาลเพื่อแลกกับอัยการ และการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลที่ล่าช้า ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องถูกคุมขังเป็นระยะเวลานานจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา และส่งผลให้เกิดปัญหาที่ตามมาหลายประการ อาทิเช่น จำเลยไม่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อต่อสู้คดีในชั้นศาลได้ นอกจากนี้การกระทำความผิดในบางประเภท เช่น การกระทำความผิดโดยประมาท หรือความผิดอันยอมความได้ หรือคดีที่มีอัตราโทษเพียงเล็กน้อย ผลของการกระทำความผิดเหล่านี้ อาจเป็นเหตุให้ศาลรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษ ซึ่งหากบุคคลเหล่านั้นต้องถูกคุมขังตลอดการพิจารณาคดีย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมที่ยังก่อให้เกิดภาระแก่รัฐโดยรัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดูแลบุคคลดังกล่าว

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีความพยายามในการปฏิรูประบบกระบวนการยุติธรรม โดยให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาหรือจำเลยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคม เพื่อให้ประชาชนผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาสามารถเข้าถึงการอำนวยความสะดวกได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และลดความเหลื่อมล้ำของบุคคลในสังคม อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก โดยเน้นการฟ้องร้องคดีในชั้นศาลทำให้มีปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาคดีล้นศาล คนล้นคุก ซึ่งในขณะนี้ ประเทศไทยมีจำนวนนักโทษในเรือนจำสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และเกินกว่าความจุของเรือนจำ โดยเรือนจำทั่วประเทศสามารถรับนักโทษได้ประมาณ 200,000 คน แต่ในความจริงกลับมีผู้ต้องขังมากถึง 378,176 ราย ซึ่งข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 19 พฤษภาคม 2563 เปิดเผยว่า ปัจจุบันมีผู้ต้องขังในเรือนจำทั้งสิ้น 378,176 ราย แบ่งเป็น ผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด จำนวน 311,473 ราย ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างอุทธรณ์และฎีกา จำนวน 31,265 ราย และผู้ต้องขังอื่น ๆ เช่น

ผู้ต้องขังระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง หรือสอบสวน จำนวน 35,438 ราย ส่งผลให้จำนวนนักโทษ ในเรือนจำเกินความจุของพื้นที่ ในเรือนจำมากกว่า 178,176 ราย โดยเป็นผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดีอาญาเสพติดมากที่สุด (กรมราชทัณฑ์, 2563)

ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามหลักกฎหมายสากล ประเทศไทยจึงได้นำหลักการและแนวความคิดในเรื่อง การรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้ปรากฏในกฎหมาย หลายฉบับ อาทิเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 ซึ่งกำหนดว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดย่อมได้รับการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนสากลการทำให้บุคคลใดต้องปราศจากอิสรภาพทั้งปวงไม่ว่าจะกระทำโดย เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา ซึ่งกำหนดเกณฑ์การ พิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวไว้โดยชัดแจ้งเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ (สำนักงานศาล ยุติธรรม, 2549, น.1)

โดยหลักแล้ว การยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจ ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ สำหรับคดีที่มีอัตราโทษ จำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปี ขึ้นไป หากศาลใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราว ศาลต้องเรียกให้ผู้ประกันทำสัญญาประกันและจะสั่งให้วาง หลักประกันร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหลักประกันที่สามารถนำมาวางต่อศาลได้นั้น กฎหมายกำหนดไว้เพียง 3 ประเภท ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์อื่น หรือตำแหน่งบุคคลมาเป็นหลักประกันเท่านั้น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถหาหลักทรัพย์ดังกล่าวมาวางต่อ ศาลย่อมต้องถูกส่งตัวไปคุมขังที่เรือนจำต่อไป อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะได้พยายามสร้างกลไกในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือ จำเลยในกระบวนการยุติธรรมในหลายประการ แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 กำหนดให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล (ศรinya สีมา, 2559, น. 1-8)

ศาลอาญาลดชั้น เป็นองค์กรที่ได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่าง การพิจารณาคดี เพื่อตอบสนองหลักการคุ้มครองและการประกันสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ในระหว่างการดำเนินคดี อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดทำคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยในศาลอาญาลดชั้น รวมทั้งการติดตั้งและตรวจสอบอุปกรณ์ดังกล่าว พบว่า การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว แม้ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอิสรภาพในระหว่างการพิจารณาคดีแต่ยังพบปัญหาที่เกิดขึ้น บางประการทั้งในปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาในการปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) ปัญหาข้อกฎหมายในการเรียกหลักประกันร่วมกับการ ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) 2) ปัญหาความบกพร่องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และการติดตาม ควบคุมการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) 3) ปัญหาความไม่ชัดเจนของการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว ว่า พฤติการณ์เช่นใดที่ถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เป็นต้น

ดังนั้น จากความสำคัญและสภาพปัญหาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ต้องการจะศึกษาวิจัยเพื่อการแก้ไขเพื่อลดความ เหลื่อมล้ำของสังคม และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคที่เกิดขึ้นให้เหมาะสมต่อไป

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราว โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในศาลอาญาตลิ่งชัน ในกรณีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)

## วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ 1) กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในศาลอาญาตลิ่งชัน จำนวน 6 คน และ 2) กลุ่มที่ 2 ผู้พิพากษาศาลอาญาตลิ่งชัน จำนวน 4 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง
2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาของศาลอาญาตลิ่งชัน โดยผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามจากการสังเกตการณ์อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาของศาลอาญาตลิ่งชัน
3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

## ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา ศึกษากรณีศาลอาญาตลิ่งชัน ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศนิวซีแลนด์และประเทศอังกฤษ กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีอาญาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อตรวจสอบการเดินทางหรือจำกัดการเดินทาง โดยกำหนดไว้ว่า หากมีวิธีการหรือเงื่อนไขอื่นที่มีความเข้มงวดเพียงพอและศาลพิจารณาเห็นว่ามีเหมาะสมก็ให้ใช้เงื่อนไขหรือวิธีการอื่นนั้นก่อน (ARA POUTAMA AOTEAROA department of corrections, 2020) ซึ่งศาลจะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ต่อเมื่อศาลพิจารณาเห็นว่า หากไม่ใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ศาลจะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยมิได้กำหนดให้ศาลสามารถเรียกหลักประกันบางส่วนร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ได้ สำหรับกฎหมายไทยปรากฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ประกอบข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 เปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเรียกหลักประกันร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และศาลสามารถกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อตรวจสอบและจำกัดการเดินทางได้โดยไม่จำกัด

## 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในศาลอาญาลิ่งชั้น ในกรณีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)

ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหา 3 ประการ ดังนี้

2.1 ปัญหาข้อกฎหมายในการเรียกหลักประกันร่วมกับการขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ซึ่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 กำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเรียกหลักประกันได้ โดยคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี กำหนดให้วางหลักประกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของวงเงินประกันสำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป กำหนดให้วางหลักประกันจำนวนร้อยละ 20-50 ของวงเงินประกัน แม้ข้อบังคับฯ ดังกล่าวจะเปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเรียกหลักประกันต่ำกว่าเกณฑ์ที่ข้อบังคับฯ (ฉบับที่ 3) กำหนด สำหรับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน แต่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวยังคงกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจเรียกหลักประกันร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) จึงเห็นได้ว่า ศาลไทยได้ยึดถือระบบเศรษฐกิจมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวส่งผลให้ผู้ที่มีฐานะยากจนต้องนำเงินสดหรือหลักทรัพย์มาวางเป็นหลักประกันต่อศาล เป็นเหตุให้ผู้ที่มีฐานะยากจนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาต้องถูกคุมขังในเรือนจำเป็นระยะเวลาจนกระทั่งศาลมีคำพิพากษา ประกอบกับปัจจุบันประธานศาลฎีกาได้เสนอแนะแนวทางการปล่อยชั่วคราวด้วยวิธีการที่มีความหลากหลายรูปแบบ เช่น การประเมินความเสี่ยง นโยบายการปล่อยชั่วคราว การตั้งผู้กำกับดูแล โดยมุ่งหวังให้ผู้ต้องหาโอกาสได้มีโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้การรับรองด้วยเหตุนี้ ศาลควรนำแนวคิดนโยบายของประธานศาลฎีกามาใช้ประกอบการปล่อยชั่วคราวแทนการเรียกหลักประกันได้นอกจากนี้ รูปแบบของการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น การสาบานตน หรือการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันแต่ไม่มีหลักประกัน สำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี ถือเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแล้ว อีกทั้งหากบุคคลที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่มีหลักประกันหลบหนีไปในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว กฎหมายไทยยังได้กำหนดมาตรการรองรับตามพระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. 2560 และการจัดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล (Court Marshal) เพื่อเป็นมาตรการเสริมให้การปล่อยชั่วคราวในคดีอาญามีประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลมากยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์และอังกฤษพบว่า กฎหมายของทั้งสองประเทศกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีอาญาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง โดยกำหนดไว้ว่า หากมีวิธีการหรือเงื่อนไขอื่นที่มีความเข้มงวดเพียงพอและศาลพิจารณาเห็นว่ามีเหมาะสมก็ให้ใช้เงื่อนไขหรือวิธีการอื่นนั้น ซึ่งศาลจะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ต่อเมื่อศาลพิจารณาเห็นว่า หากไม่ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวศาลจะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) จึงเห็นควรให้ศาลใช้ดุลพินิจในการสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวแก่บุคคลที่มีความเสี่ยงในการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือเกรงว่าจะไปกระทำความผิดในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวดังนั้น ศาลควรใช้ดุลพินิจพิจารณาสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ต่อเมื่อปรากฏว่าเป็นคดีร้ายแรง เช่น คดีที่มีอัตราโทษสูง หรือคดียาเสพติด เพื่อป้องกันการหลบหนีไปในระหว่างพิจารณาคดี และสามารถเรียกหลักประกันบางส่วนตามข้อบังคับฯ (ฉบับที่ 3) ได้ สำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี ศาลไม่ควรเรียกหลักประกันร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เนื่องจากเป็นคดีที่มีอัตราโทษเล็กน้อย และเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้ประกันมากเกินไป

2.2 ปัญหาความบกพร่องของอุปกรณ์ฯ และการติดตามควบคุมการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมายของศาล พบว่า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ที่นำมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวมีขนาดใหญ่ สายรัดข้อเท้ามีขนาดจำกัดไม่สามารถปรับระดับให้พอดีกับข้อเท้าได้ และแบตเตอรี่มีการใช้งานได้

ประมาณ 4 ชั่วโมงต่อการชาร์ตแบตเตอรี่ 1 ครั้งเป็นเหตุให้ผู้สวมใส่ต้องตรวจสอบปริมาณแบตเตอรี่ และดำเนินการชาร์ตแบตเตอรี่ อยู่บ่อยครั้ง ทำให้เกิดความไม่สะดวกสลายต่อการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังพบว่าระบบการส่งสัญญาณการ แจ้งเตือนไปยังศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยชั่วคราวเกิดความบกพร่องหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ไม่ได้มาตรฐานเป็น เหตุให้ผู้สวมใส่ต้องดำเนินการเปลี่ยนเครื่องอุปกรณ์ดังกล่าว หรือสายรัดข้อเท้าอยู่บ่อยครั้งเมื่อเปรียบเทียบกับอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ที่ใช้ในประเทศนิวซีแลนด์และประเทศอังกฤษ เห็นได้ว่า อุปกรณ์ดังกล่าวมีขนาดเล็กกว่าที่ใช้อยู่ในประเทศไทย และสามารถปรับสายรัดให้พอดีกับข้อเท้าของผู้สวมใส่ได้ ทำให้ผู้สวมใส่ไม่เกิดความรู้สึกอับอาย หรือลดการตีตราจากสังคมรอบข้าง (ธัญญา นู ตันติกุล, 2562, น.107) และทำให้เกิดความสะดวกสลายต่อการดำรงชีวิตประจำวันรายละเอียดปรากฏตามภาพดังนี้

**ตารางที่ 1** เปรียบเทียบลักษณะอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ของประเทศไทย อังกฤษ และนิวซีแลนด์

|                                   | ประเทศไทย                                                                         | ประเทศอังกฤษ                                                                       | ประเทศนิวซีแลนด์                                                                    |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| ลักษณะอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ (EM) |  |  |  |

2.3 ปัญหาความไม่ชัดเจนของการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวว่า พฤติการณ์เช่นใดที่ถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง ผู้ศึกษาเห็นว่า สภาพของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มีความยากต่อการตรวจสอบและติดตาม ผู้ปฏิบัติงานย่อมไม่สามารถตรวจสอบว่า อุปกรณ์ดังกล่าวมีความสมบูรณ์หรือเกิดความ ผิดปกติหรือความบกพร่องอย่างไร เมื่อปรากฏว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ส่งสัญญาณการแจ้งเตือนไปที่ศูนย์ควบคุมและ ติดตามการปล่อยชั่วคราว เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบบุคคลดังกล่าวได้โดยการโทรศัพท์สอบถามผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการ ปล่อยชั่วคราวเพื่อสอบถามหรือแจ้งให้ผู้สวมใส่เข้ามาพบเจ้าหน้าที่ศาลเพื่อตรวจสอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) แม้มาตรา 117 วรรคสอง มิใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ซึ่งผู้สวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าวสามารถโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานต่อศาลได้ แต่หากอุปกรณ์ ดังกล่าวเกิดความบกพร่องหรือผิดพลาดจากระบบการส่งสัญญาณการกำหนดให้ผู้สวมใส่มีหน้าที่แสดงหรือแสดงพยานหลักฐาน ต่อศาลทุกครั้งเมื่อเกิดการแจ้งเตือนย่อมเป็นการสร้างภาระให้เกิดแก่ผู้สวมใส่และผู้ประกันเกินสมควร ประกอบกับในปัจจุบัน ยังไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่าพฤติการณ์ใดที่เข้าข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าเป็นการกระทำอันเป็น ความผิดต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) อันจะถือว่าผู้นั้นหนีหรือจะหลบหนี ดังนั้น กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยทำให้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ใช้การไม่ได้โดยวิธีการใดข่มขู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่อันส่งผลให้ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน หากพิจารณาเปรียบเทียบหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษและนิวซีแลนด์ ปรากฏว่า ไม่พบว่า มีกฎหมายบัญญัติไว้เช่นเดียวกับหลักกฎหมายไทย ซึ่งกฎหมายของประเทศอังกฤษกำหนดไว้เพียงว่า กรณีที่ผู้ได้รับการปล่อย ชั่วคราวหลบหนีหรือละเมิดคำสั่งศาล จำเลยอาจถูกพิจารณาดีสำหรับความผิดฐานหลบหนีประกันและถูกลงโทษจำคุกสูงถึง 3 เดือน และปรับ 2,000 ปอนด์ หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกทั้งอาจถูกลงโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลอีก (พชรพนธ์ ภูมิสถิต, 2557, น.63-64) และเจ้าพนักงานตำรวจจะติดตามจับกุมบุคคลดังกล่าวได้ในทันที และเป็นเหตุให้ผู้ที่จะละเมิดเงื่อนไขของศาล อาจไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวต่อไป สำหรับกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างได้รับการ

ประกันตัวต้องรับผิดชอบในฐานความผิดอีกบทหนึ่งแยกต่างหากจากความผิดที่ถูกตั้งข้อกล่าวหา ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์ และอาจอุทธรณ์เงินที่วางต่อศาลก็ได้ ทั้งอาจไม่ได้รับการพิจารณาให้ประกันตัวในครั้งต่อไป จึงเห็นได้ว่าหลักกฎหมายอังกฤษและนิวซีแลนด์มุ่งให้ความสำคัญในเรื่องการมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในวันนัด และการฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือละเมิดคำสั่งศาล โดยมีได้พิจารณาเหตุแห่งการหลบหนีเนื่องจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ ดังเช่นกฎหมายไทย นอกจากนี้กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติความผิดฐานหลบหนีการประกันตัวดังเช่นหลักกฎหมายของต่างประเทศ เพียงแต่กำหนดข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าจำเลยหนีหรือจะหลบหนีเพื่อเป็นเหตุออกหมายจับต่อไป

### สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา ศึกษากรณีศาลอาญาลงชั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ พบว่า ในประเทศนิวซีแลนด์และประเทศอังกฤษกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีอาญาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อตรวจสอบการเดินทางหรือจำกัดการเดินทาง โดยกำหนดไว้ว่า หากมีวิธีการหรือเงื่อนไขอื่นที่มีความเข้มงวดเพียงพอและศาลพิจารณาเห็นว่ามีความเหมาะสมก็ให้ใช้เงื่อนไขหรือวิธีการอื่นนั้นก่อน ซึ่งศาลจะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ต่อเมื่อศาลพิจารณาเห็นว่า หากไม่ใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ศาลจะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวสำหรับกฎหมายไทยกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ประกอบข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 เปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเรียกหลักประกันร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และศาลสามารถกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อตรวจสอบและจำกัดการเดินทางได้โดยไม่จำกัด

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในศาลอาญาลงชั้น ในกรณีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) พบว่า ปัญหาในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาศึกษากรณีศาลอาญาลงชั้น มีปัญหาที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

2.1 ปัญหาข้อกฎหมายในการเรียกหลักประกันร่วมกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) คือกฎหมายไทยกำหนดให้ศาลสามารถเรียกหลักประกันร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) อันเป็นการขัดกับเจตนารมณ์ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา เป็นเหตุให้จำเลยที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถนำหลักทรัพย์มาวางเป็นหลักประกันต่อศาลได้ ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงการอำนวยความยุติธรรมได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2.2 ปัญหาความบกพร่องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และการติดตามควบคุมการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ซึ่งจากการวิจัยพบว่า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ที่นำมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาของศาลอาญาลงชั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงเห็นควรพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้อุปกรณ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2.3 ปัญหาความไม่ชัดเจนของการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวว่า พฤติการณ์เช่นใดที่ถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันยังไม่มีการระบุหรือข้อบังคับกำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่าพฤติการณ์ใดที่เข้าข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าเป็นการกระทำอันเป็นความผิดต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) อันจะถือว่าผู้นั้นหนีหรือจะหลบหนี ดังนั้น กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยทำให้

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ใช้การไม่ได้โดยวิธีการโดยอ้อมอยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่อันส่งผลให้ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

### การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา ศึกษากรณีศาลอาญาอุบลราชธานี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ พบว่า การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาตามหลักกฎหมายไทย ถือเป็นดุลพินิจของศาลในการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้โดยไม่จำกัด สำหรับประเทศนิวซีแลนด์และประเทศอังกฤษ ศาลจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ต่อเมื่อปรากฏว่าไม่มีวิธีการอื่นที่มีความเข้มงวดเพียงพอในการปล่อยชั่วคราว โดยศาลจะกำหนดให้วิธีการปล่อยชั่วคราวใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เป็นเงื่อนไขของการอนุญาตปล่อยชั่วคราวในระดับสุดท้ายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับ มิฉะนั้น ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในศาลอาญาอุบลราชธานี ในกรณีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) พบว่า 1) ปัญหาข้อกฎหมายในการเรียกหลักประกันร่วมกับการขอปล่อยชั่วคราวใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี โดยกำหนดให้วางหลักประกันไม่เกินกว่าร้อยละ 20 ของวงเงินประกัน สำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไป กำหนดให้วางหลักประกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 – 50 ของวงเงินประกัน ซึ่งการนำเรื่องการปล่อยชั่วคราวมาผูกกับระบบเศรษฐกิจ ย่อมทำให้จำเลยที่มีฐานะยากจนไม่สามารถนำหลักทรัพย์มาวางเป็นหลักประกันต่อศาลได้ เป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงการอำนวยความยุติธรรมได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 2) ปัญหาความบกพร่องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และการติดตามควบคุมการปล่อยชั่วคราวใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ซึ่งจากการวิจัยพบว่า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ที่นำมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวมีขนาดใหญ่ สายรัดข้อเท้ามีขนาดจำกัดไม่สามารถปรับระดับให้พอดีกับข้อเท้าได้ และแบตเตอรี่มีการใช้งานได้ประมาณ 4 ชั่วโมงต่อการชาร์ตแบตเตอรี่ 1 ครั้งเป็นเหตุให้ผู้สวมใส่ต้องตรวจสอบปริมาณแบตเตอรี่ และดำเนินการชาร์ตแบตเตอรี่อยู่บ่อยครั้ง ทำให้เกิดความ ไม่สะดวกสบายต่อการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน (วิชัย เตชะ, 2561, น.23) นอกจากนี้ ยังพบว่าระบบการส่งสัญญาณการแจ้งเตือนไปยังศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยชั่วคราวเกิดความบกพร่องหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ไม่ได้มาตรฐานเป็นเหตุให้ผู้สวมใส่ต้องดำเนินการเปลี่ยนเครื่องอุปกรณ์ดังกล่าว หรือสายรัดข้อเท้าอยู่บ่อยครั้งจึงเห็นได้ว่า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ที่นำมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาของศาลอาญาอุบลราชธานีจึงยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ 3) ปัญหาความไม่ชัดเจนของการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวว่าพฤติการณ์เช่นใดที่ถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมายโดยกำหนดว่ากรณีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ถูกทำลาย หรือทำให้ใช้การไม่ได้ด้วยวิธีใด ย่อมต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าผู้นั้นหนีหรือจะหลบหนีไปในระหว่างการปล่อยชั่วคราวซึ่งผู้สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) สามารถโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานต่อศาลได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ระบบการส่งสัญญาณของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) เกิดความไม่เสถียรภาพ เป็นเหตุให้มีการแจ้งเตือนผิดพลาดอยู่บ่อยครั้งซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากอุปกรณ์ดังกล่าวเกิดความชำรุดบกพร่อง โดยผู้สวมใส่ไม่ได้มีเจตนาหลบหนีไปในระหว่างพิจารณาของศาล การกำหนดให้ผู้สวมใส่มีหน้าที่แถลงหรือแสดงพยานหลักฐานต่อศาลทุกครั้งเมื่อเกิดการแจ้งเตือนย่อมเป็นการสร้างภาระให้เกิดแก่ผู้สวมใส่และผู้ประกันเกินสมควร

## ข้อเสนอแนะการวิจัย

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรแก้ไขข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 ข้อ 3 ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) โดยตัดข้อความในอนุมาตรา 1 ซึ่งในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี ให้ศาลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 และนโยบายแนวทางการปล่อยชั่วคราวของประธานศาลฎีกามาใช้บังคับร่วมกับการปล่อยชั่วคราว เพื่อลดการเพิ่มภาระให้แก่ผู้ประกันและผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่ให้คงการเรียกหลักประกันร่วมกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) สำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไป

1.2 ควรแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีขนาดเล็กลง และสามารถปรับสายรัดให้พอดีกับข้อเท้าของผู้สวมใส่ได้

1.3 ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง โดยมีให้นำความบกพร่องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) หรือความผิดปกติของระบบสัญญาณการแจ้งเตือนมาเป็นเหตุสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี โดยกำหนดแนวทางให้ชัดเจนว่า กรณีใดบ้างที่ถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) หนีหรือจะหลบหนี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และศาลไม่ควรนำความบกพร่องหรือความไม่เสถียรของระบบสัญญาณ รวมทั้งการหลอกลวงของผู้สวมใส่ เช่น การไม่ชาร์ตแบตเตอรี่มาเป็นเหตุออกหมายจับตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง

### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) และมุมมองของผู้สวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายครอบคลุมประเด็นปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา ศึกษากรณีของศาลอาญาตลิ่งชัน ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยมีน้ำหนักมากขึ้น

## กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีณ์ ไพธอง ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ทำให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักงานศาลยุติธรรม ศาลอาญาตลิ่งชัน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ได้ส่งเสริม สนับสนุนงานวิจัยและบริการเผยแพร่ผลงานด้วยดีเสมอมา

## เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2563). สถิติราชทัณฑ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2563, จาก <http://www.correct.go.th/stathompage/>
- ธัญญาช อุณัฐกุล. (2562). เราควรใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราวและคุมประพฤติอย่างไร. *วารสารตุลพาท*, 66 (3), 70-116.
- พชรมณท์ ภูมิสถิต. (2557). ปล่อยตัวชั่วคราว: ศึกษาเปรียบเทียบระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรและกฎหมายจารีตประเพณีกับกฎหมายไทย (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- วิชัย เตชะ. (2561). ปัญหาการปล่อยชั่วคราว: กรณีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลมาใช้ในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring) หรือ (EM) ศึกษากรณีศาลจังหวัดพิษณุโลก (เอกสารวิชาการรายบุคคลหลักสูตร“ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 17 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม
- ศรinya สีมา. (2559). กำไลอิเล็กทรอนิกส์: อุปกรณ์ควบคุมผู้กระทำความผิด. บทความวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 1-8
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2549). คู่มือการปล่อยชั่วคราว. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977)
- ARA POUTAMA AOTEAROA department of corrections. (2020). *Electronic monitoring: Important information for defendants*. Retrieved 13 October 2020 from <http://www.corrections.govt.nz>